

Colt Thompson kulsprutepestol i svensk militärtjänst

Av Tom Davis Jr.

Översatt av Olof Janson

Översättarens förord.

Under ett antal år har jag upplåtit plats för Göta Vapenhistoriska Sällskaps hemsida: <http://gotavapen.se>. Denna har gett upphov till många kontakter. En dag, närmare bestämt den 28 mars 2008, fick jag ett e-postmeddelande som löd: "Mitt namn är Tom Davis och jag skriver ifrån USA. Jag är djupt engagerad i seriös forskning det som rör Thompsons kulsprutepistol. Min senaste artikel om Thompson kommer att publiceras i utgåvan för maj 2008 i Small Arms Review. För närvarande är jag extremt intresserad av den modell Thompson kulsprutepistol som användes av det svenska försvaret under Andra Världskriget, kpist m/40. Jag skulle vilja ha en dialog med Mr. Olof Janson som är medlem av Göta Vapenhistoriska Sällskap.

Tom Davis tkd5501@fuse.net

Detta var starten till en lång rad av e-postmeddelanden. Jag är ingen expert på just denna typ av vapen, men jag kände till att Stellan Bojerud, som har hållit ett föredrag hos vår samlarförening, har gjort vissa efterforskningar. Jag kontaktade därför honom och sammanförde de båda.

Denna studie resulterade senare i ett kapitel med en reducerad version i "Ultimate Thompson Book" sammanställd av Tracie L. Hill.

När Tom Davis hade skrivit sitt kapitel skickade han över det till mig som förhandsutgåva. Jag fann den så intressant att jag frågade honom om jag fick publicera den i Göta Vapenhistoriska Sällskapets småskrift. Hans svar var mycket anspråkslöst:

Du har mitt tillstånd att översätta min artikel om Colt Thompsons i svensk militärtjänst till svenska språket och publicera den i er småskrift. Jag ber er bara om att ni sänder mig en kopia eller två av er småskrift för min egen samling.

Tom Davis söker fortfarande ytterligare information om kpist m/40 för en uppföljning av artikeln. Varje typ av information, såväl som uppgifter om och bilder på kpist m/40 använd eller buren av svensk militär personal, eftersöks och skulle uppskattas av honom i högsta grad.

Göteborg 2010-09-03
Olof Janson

Fig. 1 - kpist m/40 NO 14450, bild ifrån Armémuseum

Colt Thompson kulsprutepistol i Svensk militärtjänst

av Tom Davis, Jr.
© 2010
Översatt av Olof Jansson

De sista Colt Thompsons...

Den första boken som skrevs om Thompson kulsprutepistol hade kort och gott titeln "Tommy." Den författades av Fredric A. Willis, en före detta biträdande direktör hos Auto-Ordnance Corporation. Willis berättade hur John Russell Maquire och den nya ledningen tog kontroll över bolaget Auto-Ordnance Corporation den 21 juli 1939. När kontrollen över detta en gång så stora bolag gick över i nya händer så var antalet Thompson kulsprutepistoler som fanns kvar hos bolaget enligt inventeringslistan "4750 vapen som var tillverkade nitton år tidigare". Det ursprungliga antalet Thompson kpistar som hade tillverkats för Auto-Ordnance av en underleverantör, "Colts's Patent Firearms Manufacturing Company", var 15 000 vapen. Den första ordern som den nya ledningen gav var att sälja av de gamla inventarierna, som nästan utgjorde en tredjedel av hela produktionen.

Inledningen till denna stora inventering började redan den 30 juni 1939, alldeles innan försäljningen av Auto-Ordnance till Maquire och de mindre aktieägarna. Utan att någon märkte till det, placerade USA:s regering en order på 951 st. Modell 1928 Thompson kpistar. Det är ytterst troligt att dessa 951 Thompson kpistar plockades ifrån det kvarvarande lagret på 4750 vapen. För att fylla denna order så tog Auto-Ordnance Modell 1921 Thompson ifrån det innevarande lagret och konverterade dem till Modell 1928 Thompson. Denna renovering medförde ommärkning av lådan, nytt buffert system

och vertikalt främre grepp, installering av rembyglar och mest viktigt av allt en rekylbroms på pipan.

I november 1939 placerade Frankrike en order på 3 000 vapen. Detta var på den tiden den största försäljningen i bolagets historia. Eftersom det var bråttom så kom leveransen till Frankrike att bestå av i huvudsak Thompson Modell 1921.

Efter leverans av de amerikanska och franska orderna, så fanns det fortfarande ett litet antal Thompson kvar i det ursprungliga lagret hos Auto-Ordnance.

En liten order på åtta vapen dateras 16 januari 1940 och kom ifrån United States Marine Corps. Denna order skulle om den levererades i tid ha fyllts med Colt Thompsons eftersom Savage producerade Thompson kpistar rullade inte av linan förrän i april 1940. Utifrån det primära målet att bli av med det gamla lagret, är det sannolikt att små order lyckades levereras under månaderna efter bytet ledning hos Auto-Ordnance.

Under samma tidsperiod, var den engelska "Purchasing Commission" i USA för att köpa ammunition ifrån amerikanska företag. Man har hittat ett telegram, benämnt "CYPHER TELEGRAM CANADA", i det engelska "National Archives" som är daterat 18 januari 1940 som gäller tillgången på "Thompson primary machine guns" som lyder: "Nuvarande läge 600 utan rekylbroms tillgängliga nu." Detta telegram, som skickats av Englands "High Commissioner" i Kanada, fortsätter att berätta om möjligheten av framtida leveranser och ett pris på 175 USD per vapen. Telegrammet hänvisar inte till någon särskild Thompsonmodell, men det finns en handskriven notering som anger att en rekylbroms kostar \$25.

Engelsmännen var inte det enda land som sökte efter vapen. Förspelet till Andra Världskriget hade fört många nya kunder till USA:s vapentillverkare. I januari 1940 hade det verkliga lagret av Colt-tillverkade Thompson kpistar börjat bli mycket litet, och det skulle inte finnas några nytillverkade tillgängliga än på flera månader.

I slutet av januari 1940 gjorde en svensk firma vid namn AB UNO Lindholm & Co ett avtal med Auto-Ordnance om att skicka 500 av de resterande 600 Thompson kulsprutepistolerna till Norge. I boken 'Tommy' beskrevs det som: "några få korsade oceanen till Norge."

KRIGSARKIVET

Dokument som man hittat i Krigsarkivet i Stockholm, uppenbarar att den svenska armén beställde 500 Thompson Modell 1928 kulsprutepistoler ifrån en auktoriserad återförsäljare till "Thompson Automatic Arms Corporation", AB UNO Lindholm & Co den 25 januari 1940. (Företaget handlade normalt med flygplansutrustning.) Förvärvet ordnades av den svenska Handelsdelegationen i USA.

Såvida inget annat anges är all data och referensinformation för resten av denna artikel vad gäller försäljning och transport av de svenska Thompson kpistarna direkt hämtad ur Krigsarkivet.

Den första korrespondensen om denna transaktion är ett brev från AB UNO Lindholm & Co till Kungliga Arméförvaltningens Tygdepartement, 1:a materielbyrån, Stockholm. Brevet är daterat den 29 januari 1940 men det är ett uppenbart tryckfel. Det korrekta datumet skall vara 22 januari 1940. Här är en kopia av brevet:

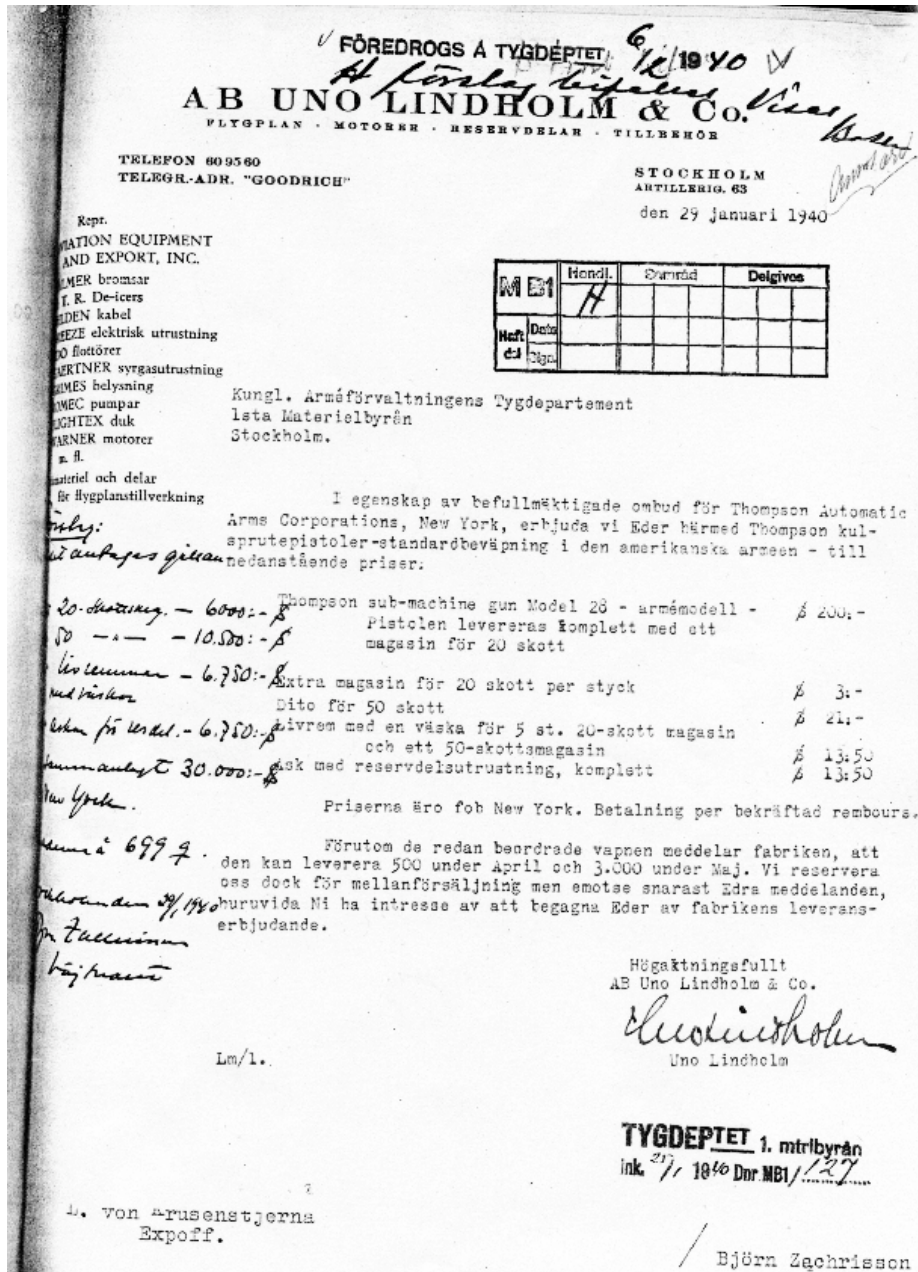

Fig. 2 Foto ifrån Krigsarkivet på offerten. Lägga märke till att brevet är feldaterat 29/1 1940: Korrekt datum skall vara 22/1, vilket framgår av Tygdepartementets ankomststämpel som är daterad 25/1 1940.

KUNGL. ARMÉFÖRVALTNINGENS
TYGDEPARTEMENT
1. MATERIELBYRÅN

Dnr: MB1/ 127:1

POSTFACK 7075; STOCKHOLM 7
TELEFON 23 12 00; VÄXEL

Vid svarskrivelse förde
ovanat. din åberopad

7075-1111
Kostnaden 100 000 dollars
och kostnaden för garanti osv och
frakt påföres bel 629 g
Till A/B Uno Lindholm & Co.,

Stockholm.

Vörn luth.

Amund

Ang beställning av kulsprutepestoler.

*sees cuotkagute
säms utan
inra
Stockholm 25/1 1940
Björn Zachrisson
Stockholm*

Kungl arméförvaltningens tygdepartement har härmed, med anledning av Edert anbud den 22. januari 1940, äran beställa 500 st Thompson sub-machine-guns modell 28 A under förutsättning av samtida leverans av 5 milj. patroner kal 45. Pris § 200:- pr styck eller sammanlagt för 500 st Thompson sub-machine-guns § 100.000:- fob New York.

Kostnaden å remboursen samt i samband med bankgarantien gäldas av departementet enligt företedda originalverifikationer.

Leverans i New Yorks hamn senast den 25. febr. 1940.

Stockholm den 25. jan. 1940.

Enligt departementets beslut

Vidimeras och meddelas

UB
KtrK med besiktn.anm. (kol 699q)

Stockholm den 27 jan. 1940.
På befallning

W. af Sillén

L. von Krusenstjerna
Expoff.

Björn Zachrisson

127:1

Fig. 3 Foto ifrån Krigsarkivet på ordern på 500 Thompson kulsprutepestoler daterad 25/1 1940

De svenska Thompson kulsprutepistolerna

Dessa 500 Modell 1928 Thompson kulsprutepistoler benämns i Auto-Ordnance försäljningslitteratur och kataloger Modell 1928 A (som inte är utrustad med rekylbroms).

Frånvaron av en rekylbroms är en ovanlig gestaltning av Thompson i dessa sammanhang. Nästan alla modeller av 1928 som såldes av Auto-Ordnance är utrustade med rekylbroms. (I USA går dessa under benämningen US Navy Model)

Fig. 4 – Omslaget på en sällsynt Auto-Ordnance katalog ifrån 1940

THOMPSON SUBMACHINE GUN MODEL Nos. 28A and 28AC

<p>MODEL 28A—Thompson Submachine Gun (Horizontal Foregrip and Sling Strap), complete with one Type XX 20-cartridge capacity box magazine.</p>		<p>LIST PRICES <i>Each</i> \$200.00</p>
<p>MODEL 28AC—Thompson Submachine Gun (Horizontal Foregrip and Sling Strap), complete with one Type XX 20-cartridge capacity box magazine and with Cutts Compensator attached. This model is used by the United States Army and United States Navy.</p>		<p>\$225.00</p>

SPECIFICATIONS

<p>magazines. Semi-automatic (a single shot for each separate pull of the trigger) up to the rate of 100 single aimed shots a minute — full automatic 300 shots a minute. The cyclic rate of fire is about 700 to 725 shots a minute.</p>	<p>Cutts Compensator increases the rapidity and accuracy of semi-automatic fire, lessens the tendency of muzzle rising in full automatic firing and reduces the recoil to practically nothing.</p>
---	--

Page 9]

Fig. 5 – Sidan 9 i denna Auto-Ordnance katalog, 1940, som visar Modell 1928A Thompson Submachine Gun (kpisten överst) och Modell 1928AC (kpisten under).

Anledningen till att de 500 Thompson kpistarna som sändes till Norge inte var utrustade med rekylbroms är okänd. Kanske var det kundens val eller ett sätt att spara pengar eller tid. Frånvaron av rekylbroms gjorde det lätt och snabbt att leverera ordern. Utbytet av ett mindre antal delar samt ommärkning av lådan och installation av rembyglar på kolven var allt som behövdes. Under denna tidsperiod var snabb leverans en kritisk faktor när det galled krigsmaterial.

Auto-Ordnance gjorde något mycket ovanligt med denna order: De stansade bokstaven "A" efter modellbeteckningen för att visa på frånvaron av en rekylbroms – precis som det står i annonsen som återfinns i 1940 års Auto-Ordnance katalog. Alla Colt Thompson som författaren har sett ifrån den svenska ordern har markering med bokstaven "A".

Fig. 6 Bild ifrån Armémuseums samling. En svensk kpist m/40 tillverkningsnummer 14563 som visar MODEL OF 1928 A på vänster sida av lådan.

Fig. 7 Bild ifrån Armémuseums samling. Detalj av kpist m/40, tillverkningsnummer 13898, som visar ändringen av 1921 till 1928 och tillägget bokstaven A för att bilda MODEL OF 1928 A på vänster sida av lådan.

Denna "A" märkning i slutet av modellnumret på dessa Thompson upptäcktes alldeles nyligen. En skrift som gjordes av denne författare i Small Arms Review, Maj 2008 om Colt Thompson med nr 15025 som uppvisade denna märkning med "A". Det var inte klarlagt om denna märkning gjorts av Auto-Ordnance förrän författaren hittade ett andra vapen med högt serienummer (nr 14733) ifrån Colt Thompson med "A" märkning i Imperial War Museum (IWM) i England. Det måste noteras att detta nya sätt att märka vapen som visas i katalogen, kanske inte alltid var enhetligt införts eftersom både nr 15025 och nr 14733 är försedda med rekylbroms. Den ursprungliga köparen (köparna) och ursprunglig konfigurationen för båda dessa vapen när de lämnade fabriken är okända.

Det horisontella främre greppet på de svenska Thompson kpistarna har ett annat utseende än de tidiga framstockarna ifrån Colt - eran. Främre delen av framstocken är mycket med rakt avkapad, som en spegelbild av de framstockar som gjordes under 2:a VK. Rembyglarna är annorlunda än de som vanligtvis hittas på Colt Thompson i USA. De vanliga rembyglarna som man hittar i USA på Colt Thompson med horisontella framstockar har små snedmonterade Enfield rembyglar. De svenska Coltarna har rembyglar som sitter rakt under och liknar eller kanske är identiska med tidiga frästa Savage byglar.

Exakt denna typ av framstock med rembygel finns på en ritning hos Auto-Ordnance med titeln: "FRAMSTOCK (HORISONTAL), U.S. NAVY MODEL 1928 THOMPSON KULSPRUTEPISTOL" daterad den 20 februari 1935. Den horisontella framstocken och rembygel hos nr 14733 på IWM är identisk med de svenska Thompson kpistarna. Denna upptäckt fastslår utan tvekan att Auto-Ordnance använde åtminstone två typer av horisontella framstockar och rembyglar på de Colt tillverkade vapnen.

Fig. 8 ifrån Armémuseums samling. Rembyglar på kpist m/40 nr 12340. Lagg märke till hur framstocken är rakt avkapad.

De bakre siktena på de svenska Thompson kpistarna är en blandning av Lymans justerbara bakre sikten och METER:s justerbara bakre sikten. Hur många av respektive sort är okänt, men det verkar som rätt många av de svenska Thompson kpistarna var försedda med METER:s bakre sikte

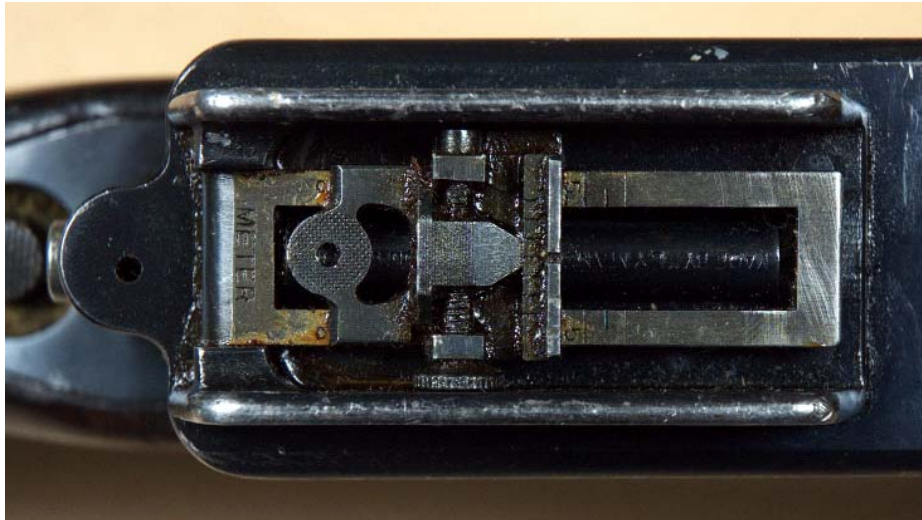

Fig. 9 ifrån Armémuseums samling.

Ett METER sikte på kpist m/40 nr 14080

Vid en genomgång av de svenska Thompson kpistarnas serienummer har en dubblett visat sig. Thompson Model of 1928 A med serienummer 14586, skeppades till Norge som del av ordern för AB UNO Lindholm & Co. Thompson Modell of 1921A med serienummer 14586 ägs för närvarande av Leawood, Kansas Polis. Försäljningen av de återstående Colt Thompson kpistarna visar på fascinerande variationer allt eftersom det ursprungliga lagret tömdes. Det är uppenbart att Auto-Ordnance inte hade en tanke på eller brydde sig om framtida vapensamlare under dessa första dagar av 2:a Världskriget.

Tillbehör, delar och ammunition.

I ett brev ifrån den svenska armén till AB UNO Lindholm & Co som är daterat den 29 januari 1940, finns detaljer om förvärvet av följande delar och tillbehör:

GL. ARMÉFÖRVALTNINGENS
TYGDEPARTEMENT
1. MATERIELBYRÅN

Dnr: MB/ 127:4 Till A/B Uno Lindholm & Co,
Stockholm.

POSTFACK 7075, STOCKHOLM 7
TELEFON 67 07 00, VÄXEL

Vid svarskivets baksida
svara på denna adress!

Beställning av
kulsprutepistoler.

Kungl arméförvaltningens tygdepartement har härmed, med
anledning av Erder anbud den 29. januari 1940, äran beställa
2000 st 20-skottsmagasin (clip magazine) för Thompson
kulsprutepistol (armémodell), pris per styck \$ 3:-- eller
sammanslagt för 2000 st \$ 6000:--;

500 st 50-skottsmagasin (drum magazine) för d:o, pris
per styck \$ 21:-- eller sammantaget för 500 st \$ 10 500:--;

500 st livremmar med en väska för 20-skottsmagasin och
en väska för ett 50-skottsmagasin, pris per styck \$ 13:50
eller sammantaget \$ 6750:--.

500 st askar med reservdelstrrustning, pris per styck
komplett \$ 13:50 eller sammantaget \$ 750:--.

Pris för hela leveransen enligt ovan \$ 30 000:-- för
New York.

Kostnaden å remboursen samt i samband med bankgaranti-
en gillas av departementet enligt företedda originalverifi-
kationer.

Leverans i New Yorks hamn i samband med leveransen av
500 st Thompson kulsprutepistoler senast den 25. februari
1940.

Stockholm den 29. januari 1940.
Enligt departementets beslut.

Med besiktningss-
kommissionen (kol 699 c).
Den 29. januari 1940.
På befallning

H. af Sillén
Björn Zachrisson

von Krusenstjerna
Kapoff

127:4

Fig. 10 Brevet ifrån Arméförvaltningen till AB UNO Lindholm & Co, daterat 29 januari 1940, angående beställning av tillbehör och reservdelar.

Ammunition behövdes till dessa vapen. 45-kalibrig eller 11mm patroner var ovanliga i de Skandinaviska länderna. Två amerikanska ammunitionstillverkare kontaktades av svenska myndigheter i syfte att införskaffa ammunition. Valet föll på Remington eftersom de hade kortast leveranstid. Ett telegram som är daterat 19 februari 1940 visar att Remington utlovade leverans av 300 000 patroner innevarande vecka med ytterligare planerade leveranser kommande månader.

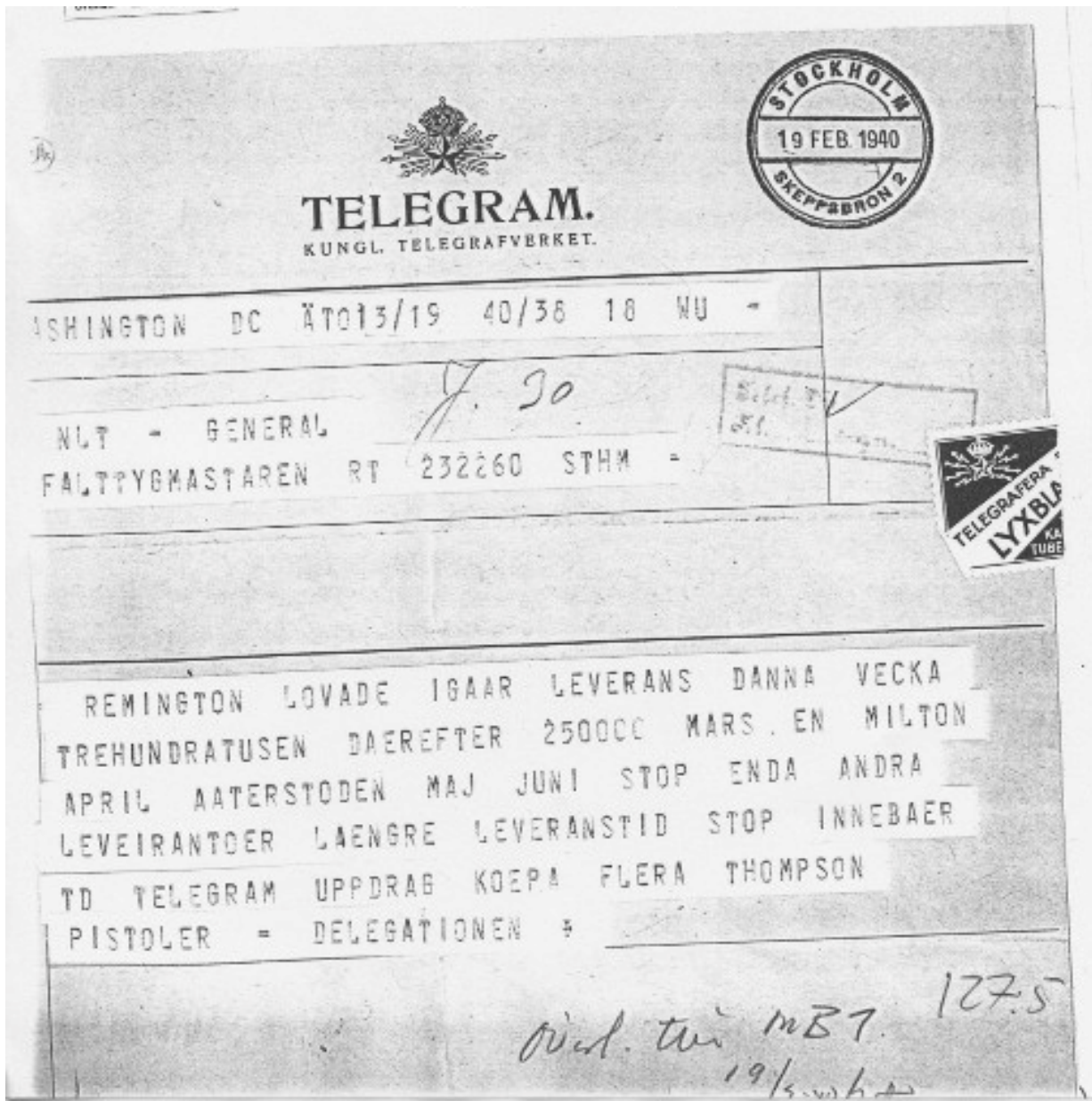

Fig. 11 - Telegram som bekräftar köp av ammunition från Remington Arms, daterat 19/5 1940.

Ett brev ifrån AB UNO LINDHOLM & Co daterat den 1 februari 1940 avslöjar att de 500 Thompson kpistarna skulle skeppas ifrån New York på SS Mormacsea den 17 februari 1940. När man går igenom planerat avgående fartyg, som står tryckt i New York Times, så finner man en liten förändring i avgångstiden för SS Mormacsea tillhörande More-McCormick Lines. Planerad avgång var 19 februari 1940. Denna lilla försening kan ha berott på att man väntade på leveransen av ammunitionen till Thompson kpistarna.

“några få korsade oceanen till Norge.”

Mormacsea seglade ut ifrån New Yorks hamn måndagen den 1 februari 1940. Befälhavare var kapten William A. McHale, som var en erfaren sjökaptan hos More-McCormick Lines. McHale, som kom ifrån Liverpool, hade gått till sjöss som kadett 30 år tidigare. Han hade avancerat till löjtnant inom Engelska flottan och befälhavare på en minsvepare i Dover patrullen under Första Världskriget (1VK). Han var ovetande om att han snart skulle provas och få nytta av såväl sin marina kompetens som sin erfarenhet som civil sjökaptan.

Kapten McHale var känd som en mycket effektiv chef. Han var också mycket tillmötesgående. Detta gällde även eleverna på Richard E. Byrd skolan i Glen Rock, New Jersey som hade "adopterat" hans fartyg. McHale och hans familj bode Glen Rock och hans två barn John och Eileen, var elever på Richard E. Byrd skolan. När skollektionen på bjöd brevskrivning, bestämde Eileens lärarinna en dag att alla eleverna skulle skriva brev till sjömännen på "Eileens pappas fartyg". På kort tid hade varje elev tilldelats en sjöman som de brevväxlade med. Sjömännen uppskattade breven så till den milda grad att de började skriva om saker som de hade sett när de var till sjöss och ibland sände de souvenirer till klassen. Kapten McHale var så pass imponerad av brevskrivandet att han började föra dagbok åt barnen och satte det i system att skicka rapporter och brev ifrån tid till annan.

Den ursprungliga destinationshamnen för SS Mormacsea var Bergen i Norge. Det finns inget som tyder på att resan var särskilt händelserik. Den normala sjötiden var elva till tolv dagar. Besöket i Bergen var också händelselöst. Emellertid skrev kapten McHale in två saker i sin dagbok som senare skulle få stor påverkan på hans beslutsfattande. Den första kan verka oviktig när den inträffade: Lossande av 89 lådor innehållande tre och ett halvt ton Thompson Kulsprutepistoler med tillhörande utrustning. Den andra var mycket mer intressant även för en erfaren sjökaptan: Lastandet av svenskt guld till ett värde av US \$ 4 500 000 för att skeppas till USA. Nästa hamn att besöka var Trondheim i Norge.

Fig.12 - Kapten William A. McHale, cirka 1940.

Finlandskommittén.

Frågan som omedelbart uppenbaras är varför 500 Thompson Kulsprutepistoler som köpts av ett svenskt bolag lossades i en norsk hamn, särskilt med tanke på att dessa kpistar blev del av standardbeväpningen i den svenska armén. Det fanns ju svenska hamnar som lika gärna hade kunnat ta emot godset. Svaret är lite förvånande att den svenska armén köpte dessa 500 Thompson kulsprutepistoler för att användas av en annan armé.

Behovet av kulsprutepistoler i de Skandinaviska länderna blev uppenbart den 30:e november 1939, samma dag som Sovjetunionen invaderade Finland. Anfallet väckte starka sympatier för Finland i Sverige. Man bildade en kommitté vid namn Finlandskommittén. Den började omedelbart samla in pengar för det uttalade syftet att sända en militär styrka till Finland för att bekämpa invasionen. Den frivilliga militära styrkan som organiserades av Finlandskommittén fick namnet Svenska Frivilligkåren SFK. SFK växte snabbt till ungefär 12 000 man och den inkluderade frivilliga ifrån samtliga Skandinaviska länder.

Finlandskommittén köpte vapen direkt ifrån den svenska regeringen. Sverige var en Alliansfri och icke krigförande nation under 2:a VK. Detta begrepp skiljer sig ifrån begreppet neutralitet på så sätt att Sverige stödde de Allierade styrkorna under 2:a VK, utan att delta i själva striderna. Olyckligtvis för den svenska armén så var det akut brist på kulsprutepistoler, precis som de flesta andra arméer, och hade därför hade de inga sådana att sälja. General Thompsons dröm om en "skyttegravarnas sopkvast" i händerna på många soldater i moderna arméer hade ekat för döva öron under de senaste två årtiondena.

Finlandskommittén tog beslutet (eller snarare den svenska arméledningen på uppdrag av Finlandskommittén) att söka i USA efter kulsprutepistoler för att utrusta den nyuppsatta Svenska Frivillig Kåren. Detta beslut hade delvis sin grund i erfarenheterna den svenska armén hade av Thompson kulsprutepistol sedan tidigare. Auto-Ordnance exportdokument avslöjar att en Thompson Modell 1921 hade exporterats till Sverige den 23 september 1923.

En artikel 1933 i "Militärteknisk tidskrift för infanteri och kavalleriet" hade rubriken "Försök med kulsprutepistol" beskriver ett försök med Thompson kulsprutepistol i Sverige. Själva artikeln handlade egentligen om försök med Schmeisser m/28 II och Suomi vid Infanteristridsskolan. Det är intressant att notera i artikeln följande: "Inget av dessa nu prövade typer synes ha sådana skjutegenskaper som den tidigare prövade Thompsons pistol."

Denna test med Thompson hänvisar Josef Alm till i sin numera klassiska bok *ELDHANDVAPEN II*, publicerad 1934, där han säger: "Thompson kulsprutepistol har prövats i Sverige och visat sig fungera bra och skjuta väl."

Som tur var för Finlandskommittén hade det grundläggande arbetet med att köpa krigsmateriel ifrån USA redan initierats av den svenska handelsdelegationen långt tidigare. Den 29 juni 1939 hade svenska flygvapnet beställt 15 Republic Seversky EP-1 jaktflygplan i USA. En annan order den 11 november samma år gällde ytterligare 45 flygplan. En tredje order på ytterligare 60 jaktflygplan las den 5 januari 1940.

Norge invaderas den 9 april 1940!

Det är okänt vilket exakt datum som kapten McHale lättade ankar och lämnade Bergens hamn. Det är emellertid känt att S.S. Mormacsea låg för ankar i Trondheims hamn den 9 april 1940. Samma dag som tysk militär anföll Norge. Det började klockan 05:00 på morgonen när en tysk officer på ett annat fartyg frågade kapten McHale om de kunde lägga sig jämsides med S.S. Mormacsea. McHale hade känslan av att något inte stämde nekade men gick med på att flytta sitt fartyg. Det som sedan följde var sex händelserika spännande dagar för kapten McHale och hans besättning. Den förste tyske officer som kapten McHale talade med, vägrade lustigt nog att erkänna invasionen och berättade att tysk militär bara var närvarande för att skydda Norge mot ett anfall ifrån England!

Den tyske officeren sa att hans order var att inte störa några neutrala fartyg, särskilt inte amerikanska fartyg. Han påpekade för McHale att han kunde segla närhelst han önskade. McHale insåg senare att det inte erbjöds några tyska lotsar för att lotsa ut fartyget på öppna havet och inte heller någon information om de tyska minfälten i området.

Kapten McHale gjorde åtskilliga resor in i landet de kommande sex dagarna för att försöka få tillstånd ifrån hans rederi att lämna Norge. Hans berättelse om dagliga turer och möten med tyska officerare målar upp en mycket livlig bild över de tidiga dagarna av 2:a VK. Kapten McHale vägrade lossa sin last, till och med när rederiet ansåg att det var rätt att göra så. Han ville inte riskera att bli fast i Norge längre än absolut nödvändigt. Han var också orolig för att lasten skulle falla i fel händer. Under en av sina resor iland frågas han två gånger om "en sändning Thompson vapen, reservdelar och ammunition." En annan gång så kom en ung man till honom och sa att han "var på väg upp i bergen för att ansluta sig". Den unge mannen la till att någon skulle komma snart för att lossa krigsmaterielen ifrån hans fartyg. En snabb kontroll av fartygets papper senare under dagen visade att krigsmaterielen lossats tidigare i Bergen. Kapten McHale skrev i sin dagbok att "vi kanske måste slåss ombord på mitt fartyg när som helst för krigsmateriel som inte fanns ombord."

Till slut beviljade rederiet tillstånd att lämna Norge. Kapten McHale skrev i sin dagbok: "Ingen här vill att jag skall segla." Innan han fick de slutliga tillståndet att segla, inspekterade tyskarna alla fartygets papper och besättningen. De fattade aldrig att S.S. Mormacsea var lastad med en förmögenhet bestående av svenskt guld. McHale hade avlägsnat alla papper om denna last ifrån skeppsloggen och instruerat besättningen att gömma guldet i sädesbingarna längst nere i fartyget.

Rädslan för minorna var ett bekymmer. En lokal lots kunde fås först efter att han hade fått extra bonus! S.S. Mormacsea lämnade framgångsrikt Norge den 14 april och anlöpte New York 12 dagar senare. Det ledde till en mindre festlighet i New York när S.S. Mormacsea ankom med \$ 4 500 000 i svenskt guld. Före sin ankomst och på betryggande avstånd från den tyska marinen, telegraferade McHale att hans last bestod av "4½ ton av gammal metall". McHale fick erkännande som en lokal hjälte och fick återberätta sin historia vid många tillställningar under de följande månaderna.

Han lämnade över sin dagbok till US Navy som en redogörelse för vad som hänt. De marina myndigheterna var så pass imponerade över hans agerande i Norge att de lät trycka dagboken som en liten skrift för eleverna i Byrd skolan. Kapten McHales skrift innehåller en lektion om livets viktigaste ansvar – ansvaret att fatta beslut. Som det står i slutet av hans dagbok: "Jag sattes att döma på ett eller annat sätt och jag dömde." Kapten McHale visade ingen tvekan över att ta ansvar för sin besättning och sitt fartyg, det är en sådan kaliber på en stor kapten.

En artikel dök upp i New York Times daterad den 1 maj 1940 som citerade en säker källa att tyskarna hade konfiskerat " 500 Thompson kulsprutepistol och åtskilliga millioner patroner som var avsedda för Sverige."

Kungliga svenska armén.

Som tur var för de Allierade, hade den säkra källan som låg till grund för artikeln i New York Times fel. Det blev aldrig någon uppföljning på den artikeln. Thompson kulsprutepistolerna med tillhörande utrustning och ammunition lämnade Bergen den 13 mars 1940 med tåg med destination den Kungliga svenska armén i Haparanda. Behovet av kulsprutepistoler för SFK upphörde plötsligt eftersom Vinterkriget officiellt upphörde samma dag, den 13 mars 1940. Tiden hade runnit ut för Thompson kulsprutepistol. Det råder inget tvivel om att Thompson skulle ha tjänstgjort på ett bra sätt inom SFK. Den ryktbarhet och ökändhet som vanligtvis hade följt Thompson vapnet existerade aldrig på krigsskådeplatserna.

Thompson kulsprutepistolerna anlände till Haparanda runt den 19 mars 1940. Haparanda är en stad på gränsen till Finland med såväl tåg- som tullstation. Om Vinterkriget fortfarande hade pågått så skulle förmodligen Thompson kulsprutepistolerna ha fortsatt med tåg till SFK stora depå för utrustning i Kemi i Finland, precis på andra sidan gränsen.

Brev som har hittats i Krigsarkivet berättar om hur representanter för AB UNO LINDHOLM & Co varskodde Tullmyndigheten vid gränsen i förväg om försändelsen med vapen, så att det inte skulle uppstå någon försening med att få försändelsen över gränsen.

Inga dokument har hittats som verkligen beskriver att Thompson kulsprutepistolerna köptes av Finlandskommittén för SFK. Denna slutsats har accepterats som fakta av många källor i Skandinavien. Det som finns dokumenterat stöder denna historia. Kort sagt, det fanns ett påfallande behov av kulsprutepistoler hos SFK och det totala antalet kulsprutepistoler i den svenska armén 1939 antas ha varit bara 900 m/37 kulsprutepistoler. Detta resulterade i anskaffandet i Amerika av de kulsprutepistoler som fanns tillgängliga för stunden.

Köpet av ett vapen som använde en ammunition som var främmande i denna del av världen visar på ett allvarligt problem. Leveransen av vapnen till ett grannland och den omedelbara transporten av vapnen till en nordlig järnvägsstation i norra Sverige som dessutom råkade vara transitstation till Finland och granne med SFK depå är säkerställd. Därför är det uppenbart att Thompson kulsprutepistolerna inte ursprungligen var avsedda för den Kungliga svenska armén. Men det var just detta som hände till slut. Svenska armén tog hand om Thompsonvapnen. Det tog ifrån mitten av mars till slutet på april att lösa upp SFK. Under denna tidsperiod förvarades Thompson vapnen på Haparanda

station. Den svenska armén var alldeles för upptagen med den tyska ockupationen av Norge den 9 april för att hinna bekymra sig över 500 amerikanska kpistar. När allt hade lugnat sig lite så beordrades den 30 april 1940 Thompson vapnen till Stockholm.

Thompson kulsprutepistolerna skickades till Stockholms Tygstation (ST) där de fick beteckningen kulsprutepistol m/40 eller kspp m/40 som senare ändrades till kpist m/40. En inspektionsrapport ifrån den 21 juni 1940 visar att sändningen med Thompson kulsprutepistolerna med tillbehör kontrollerades och följande notering gjordes:

- 70 remmar saknades
- Locken till bärfickorna för 20-skottsmagasinen var för långa och det var möjligt att tappa magasinen.
- Trummagasinen var svåra att sätta på plats.
- Provsjutning genomfördes med 10 enkelskott och en serie med 10 skott helautomatisk eld ifrån ett 20-skottsmagasin och en serie på 50 skott ifrån ett 50-skottsmagasin. Under en av provskjutningarna kastades en hylsa inte ut, utan vände och fastnade i patronläget så hårt att det krävdes verktyg för att få loss den.

Särskilt intressant är en handskriven kommentar på en av rapporterna som handlar om något som inte var genomförbart, men den bedömdes onödig. Kan det vara så att inspektionsgruppen utvärderade behovet av en rekylbroms för den nya svenska kulsprutepistolen?

Kpist m/40 var helt klart en udda detalj för den svenska militären, men även den fick sina ljusa stunder under kriget. Den 21 maj 1940 hölls det ett möte mellan den befälhavande tyske generalen i Norge, Generalöverste Nicolaus von Falkenhorst och den svenske överbefälhavaren Olof Thörnell. Mötet hölls i von Falkenhorsts järnvägsvagn på den norska sidan av Storliens gränsstation. I ett försök att imponera på tyskarna hade General Thörnells livvakter blivit beväpnade med Thompson kulsprutepistoler.

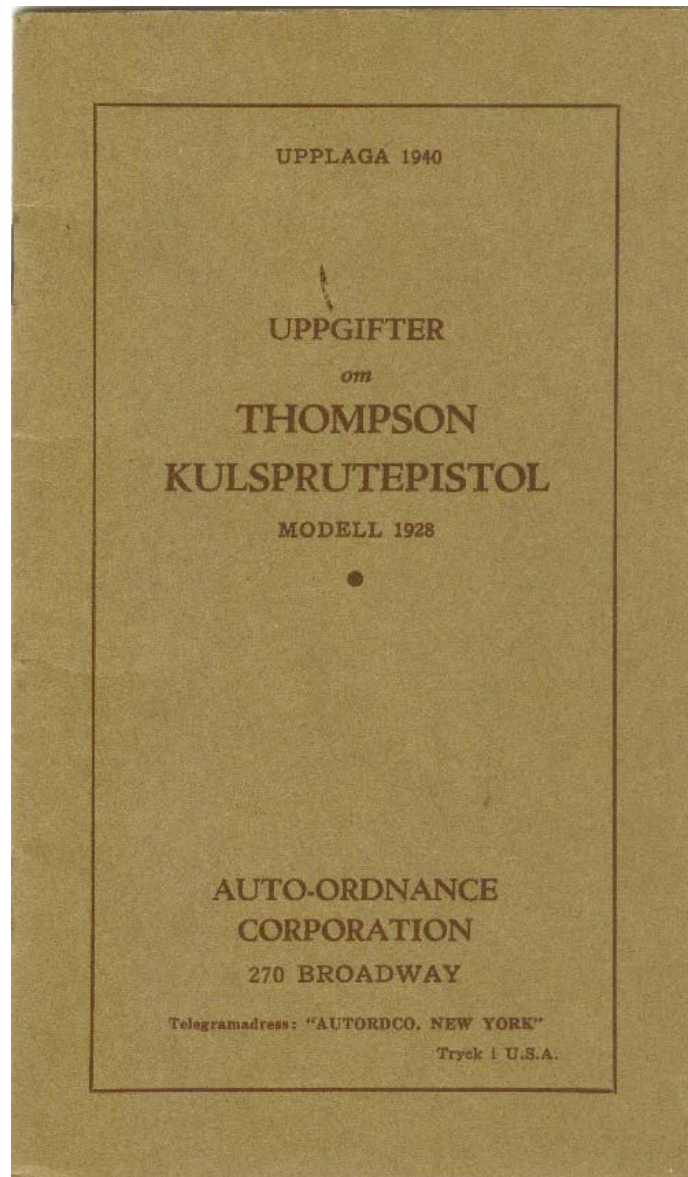
Fig. 13 – Överste Magnus Hedenlund, Befälhavare på Infanteriets Stridsskola demonstrerar kpist m/40, cirka 1940.

Det skulle vara intressant att känna till reaktionen hos tyskarna vid Storliens gränsstation, eftersom de var väl införstådda med Thompson.

Auto-Ordnance försäljnings dokument visar att 615 Thompsons skeppades till Tyskland mellan 1923 och 1924 varav den ena ordern var på 500 vapen. Vad man vet finns det inga bevarade bilder på mötet i Storlien.

Manualer för *kulsprutepistol m/40*

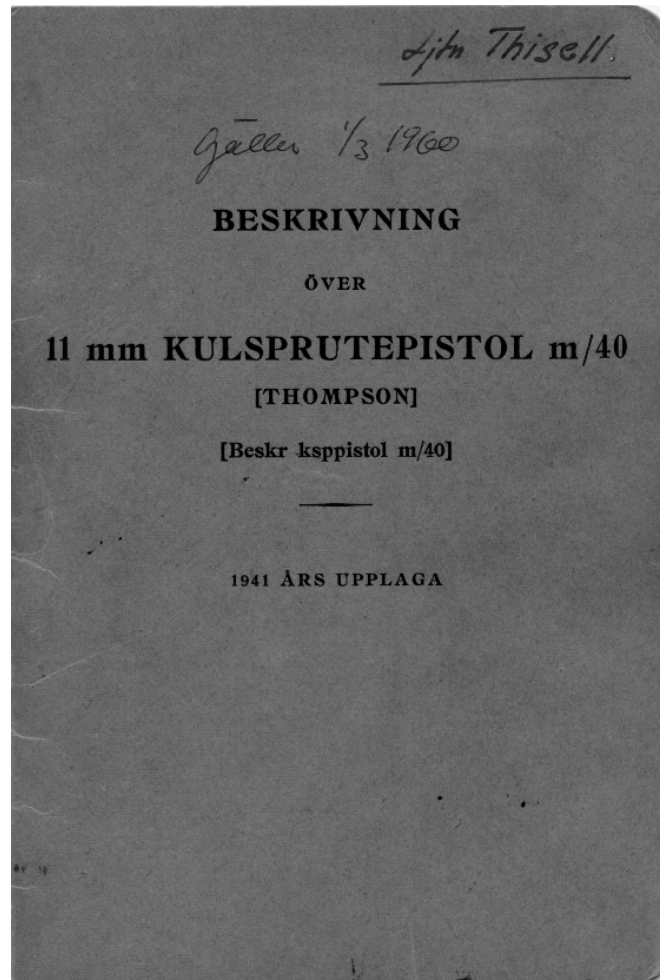
Auto-Ordnance lät göra en handbok för Thompson. Antalet som verkligen trycktes och som skickades till Sverige är okänt. Den svenska upplagan av 1940 års handbok är mycket sällsynt både i Sverige och USA.

ifrån Michael Sigs samling

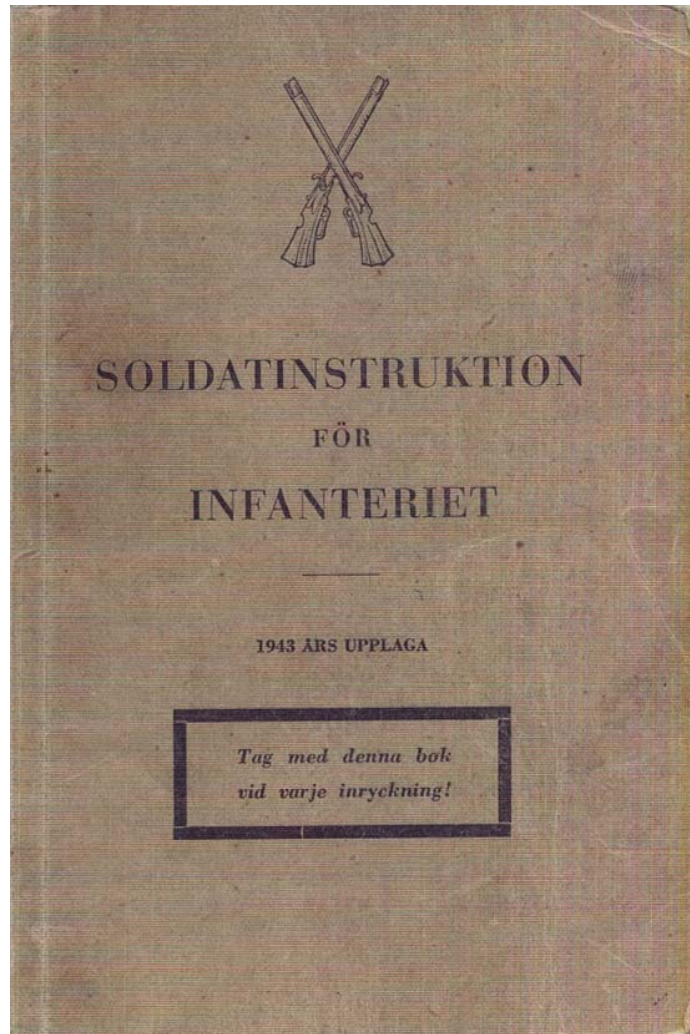
Fig. 14 – en svensk Auto-Ordnance 1940 Handbok för Modell 1928. Omfattande 21 sidor är den mindre än halva storleken av den amerikanska handboken 1940.

Den svenska armén lät också göra en manual för kpist m/40. Den beställdes i 2 000 exemplar den 28 november 1940. Den är 11 sidor tjock. Precis som "Auto-Ordnance handbook" så är den mycket svår att få tag på.

ifrån Richard Karlssons samling
Fig. 15 – Den första svenska armémanualen för kpist m/40.

Kpist m/40 finns också beskriven i den svenska soldatinstruktionen för infanteriet. Den kom först i 1941 års upplaga och fanns också med i 1942 och 1943 års upplagor. Texten i 1942 och 1943 års upplagor är identisk. Texten i 1941 års upplaga är lite annorlunda jämfört med de senare upplagorna.

ifrån Peter Sonesons samling

Fig. 16 – Omslaget på 1943års Soldatinstruktion för infanteriet

När den svenska armén antog kpist m/40, så blev patron 11 mm eller kaliber 45 standardpatron i den svenska armén. Patronen infördes då i Arméns ammunitionsregister. Tidiga exemplar av exemplar är svåra att hitta eftersom de klassades som hemligt material och varje uppsättning var numrerad när den delades ut. När nya blad skulle de gamla tas ut och förstöras. Den 45-kalibriga ammunitionen fanns med i 1942, 1946, 1948 och 1949 års upplagor. Senare upplagor har inte kunnat identifieras. Det exakta årtalet som ammunitionen för

m/40 officiellt uttrangerades ur den svenska materielen är okänt. I "Soldatinstruktion för Arméns Materiel" ifrån 1951 hittar man en kort hänvisning till kalibern 11mm endast till namnet, men ytterligare upplysningar saknas.

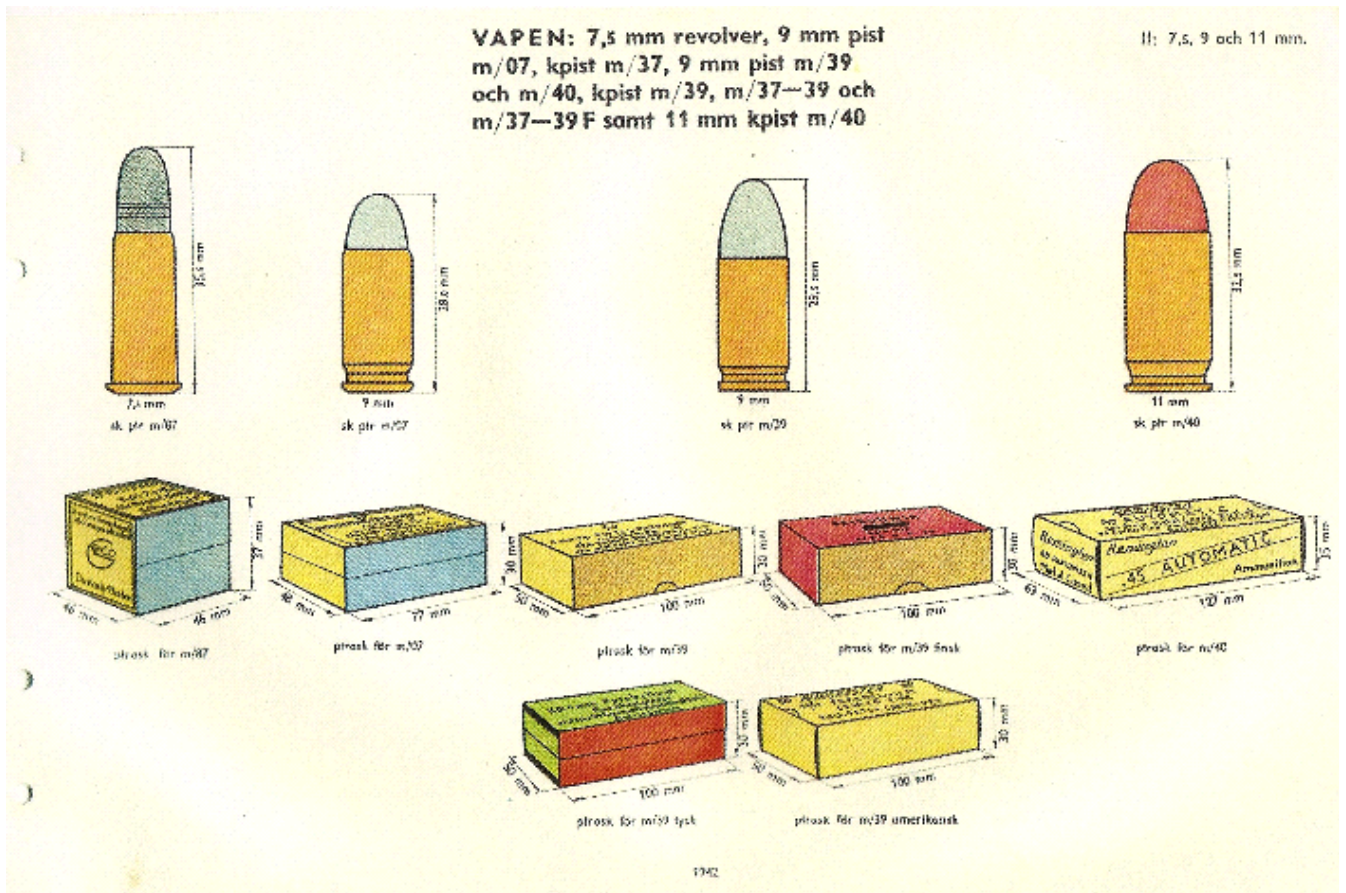

Fig.17 - "Ammunitionsregister För Armén 1942." Notera Remington Arms ask med .45-kalibrig ammunition ifrån the Peter Sonesons samling

De olika soldatinstruktionerna som distribuerades till olika förband inom armén visar att kpist m/40 i huvudsak fördelades till 1:a (Södra) Militärdistriktet med högkvarter i Kristianstad. I 6 Norra Skånska, I 7 Södra Skånska och I 16 Hallands infanteri Regemente fick kpist m/40. En kpist m/40 sändes till en ammunitionsfabrik för att provskjuta ammunition.

Blev föråldrad.

När det blev uppenbart i slutet av 1939 att den svenska militären var dåligt utrustad i fråga om kulsprutepistoler, köpte Sverige totalt 1 800 Bergman MP 35/1 9mm kulsprutepistoler ifrån Tyskland. Husqvarna Vapenfabrik började tillverka på licens ifrån Finland kulsprutepistoler Suomi. Mellan 1943 och 1944

uppgick produktionen till 35 000st kpist m/37-39. Allt efter antalet kpist m/37-39 ökade hos armén så ansågs kpist m/40 allt mer föråldrad för militära behov. Slutligen delades den ut till Landstormen och andra sekundära enheter. Dessa enheter har samma status i vissa avseenden som Nationalgardet i USA. Det finns belägg för att ett Landstormsregemente, I181, som var baserat på Öland var utrustat med kpist m/40.

Vad som slutligen hände med denna stora post Colt Thompson kulsprutepistoler är fortfarande höljt i dunkel. Skrotning kan vara en möjlighet. En del hävdar att vapnen fortfarande finns på Öland i något förråd. Det finns obekräftade uppgifter att ett antal Thompsons eller kpist m/40's såldes till Egypten 1950. Egypten och året 1950 finns representerade i historien om Thompsons kulsprutepistol. Det var det året som Kilgore Manufacturing Company, Westerville, Ohio, försökte sälja verktygen som användes för tillverkningen till Egypten. Uppgårelsen med Kilgore blev aldrig av. Kan det ha varit så att Egypten hade funnit en källa med Thompsons som fyllde deras omedelbara behov.

Det finns också obekräftade uppgifter på att Sverige sålde de svenska Thompson kulsprutepistolerna till Israel under samma period. Andra hävdar att m/40 såldes till Dominikanska Republiken 1950 i samband med en uppgörelse om 50st. 105mm rekyllösa pansarvapen. Det finns en rapport i Thomas Nelsons utmärkta referensbok, *The World's Submachine Guns*, att ett antal av de svenska Thompson kulsprutepistolerna senare såldes till ett land i Mellanamerika.

Det finns förvisso mer att utforska om de svenska kpistarna m/40. Vad som än hänt med dem, så har endast ett fåtal av dessa svenska Colt Thompson kpistar, som alla har så ovanlig märkning och mycket höga tillverkningsnummer, kommit ut på världsmarknaden.

Armémuseum

Ett litet antal kpist m/40 finns fortfarande kvar i Sverige. Armémuseum i Stockholm som är ett fantastiskt museum med en utmärkt samling av många historiska skjutvapen har fjorton kpist m/40 i sin inventarielista. En gång i tiden fanns det så många som 29st m/40, men antalet har nyligen minskats. En genomgång av serienumren i Armémuseums samlingar visar på en kpist m/40 med förhållandevis lågt serienummer med tanke på försäljningsdatum: Nr 6359. Det finns ytterligare en i 10 000-serien som man lägger märke till: Nr 10557. Åtskilliga hittades i 12 000-serien, fem i 13 000-serien och resterande i 14 000-serien. Det har inte upptäckts några i 15 000-serien. Olyckligtvis så är de flesta de flesta serienumren på de svenska Thompson kpistarna fortfarande okända, men sökande fortsätter. Att besöka detta museum är ett måste om man besöker Sverige. Vänligheten hos personalen står inte efter något annat.

Författarens kommentarer:

Bortsett ifrån de angivna referenserna så har en stor del av informationen i artikeln ovan hämtats ifrån följande källor:

- 1. Ett antal artiklar som hittats i tidningen New York Times under de första sex månaderna 1940. Inklusiv de publicerade dagboksanteckningarna av Kapten William A. McHale, Captain, S.S. Mormacsea.*
- 2. Professor Stellan Bojerud, pensionerad överste och professor i militärhistoria i Stockholm, Sverige.*
- 3. Hr. Thomas Roth, Överintendent, and Hr. Leszek Bonikowski, Projektledare, Armémuseum, Stockholm, Sverige.*
- 4. Hr. Peter Sonesson, en avancerad samlare och handlare med Svenska vapen, Tingsryd, Sverige.*
- 5. Hr. Richard Karlsson, en avancerad samlare av Thompson Kulsprutepistoler och tillbehör, Stockholm, Sverige.*
- 6. Hr. Olof Janson, en författare av vapenlitteratur hos Göta Vapenhistoriska Sällskap (som var vänlig att presentera mig för Professor Bojerud) i Sverige.*
- 7. Mr. Paul Cornish, Department of Exhibits & Firearms, Imperial War Museum, London, England.*
- 8. Mr. Alan David, Sydney, Australia.*
- 9. The Centennial History of Glen Rock, New Jersey, sammanställd av William Benz Maynard 1994.*
- 10. Commander Jeanne Rey, American Legion Post 145, Glen Rock, New Jersey.*

Jag vill också tacka och kreditera alla fina medborgare i Sverige och innevånare i Glen Rock, New Jersey som jag har kontaktat i mina försök att göra berättelsen om den svenska kpist m/40 så komplett som möjligt. Kort sagt denna berättelse har blivit möjlig att skriva ned tack vare den gemensamma ansträngningen hos många människor. Personligen hade jag den stora turen och möjligheten att knyta ihop dessa pusselbitar.

Tom Davis
tkd5501@fuse.net

Kulsprutepistol m/40.

Typ Thompson.

Kulsprutepistolens (bild 110) *huvuddelar* äro: **371**
pipa, låda med buffert- och framföringsanordningar, *underbeslag* med avfyrings-, omställar- och säkringsanordningar, *de rörliga delarna, kolv, förstock, riktmedel* och *magasin*.

De rörliga delarna, som vid eldgivning röra sig fram och tillbaka, äro: *slutstycke, handtag* och *regel*.

Pipen är fastskruvad i lådan. Den är utvändigt försedd med kylflansar, invändigt med 6 bommar och räfflor. Kalibern är 11,5 mm. **372**

Lådan har i taket ett avlångt hål för handtaget och i högra sidan ett utkastarhål, mitt för vilket utkastaren är fastsatt. Lådans inre är framtill cylindrisk för slutstyckets cylindriska del, baktill fyrkantig för slutstyckets fyrkantiga del och har spår för regelns styrtappar. I spårens bakre del finnas filt-päckningar, som skola vara indränkta med smörjmedel för styrtapparna. Undertill finnas spår för underbeslaget och längst bak underbeslagsspärren. **373**

Manöverstängningen, som har en fläns, tjänstgör som styrtapp, främre delen för rekylfjäders, bakre delen — buffertstängningen — för buffertpackningen. Rekylfjäders är lagrad i hålet i handtagsstyckets bakre del, buffertstängningen i ett hål i lådans bakplan. **374**

Underbeslaget täcker lådans undre, bakre del och fasthålls där av sin fläns samt av underbeslagsspärren. Nedtill är det utformat till en pistolkolv med varbygel. Framtill och på vänstra sidan sitter magasinsspärren samt framtill och upptill slutstycksspärren.

Avfyringsanordningen består bl a av avtryckare, avtryckarlänk och avtryckarstäng, vilken har en fjädrande spänn-tand.

Omställaranordningen består bl a av omställare och omställarlänk. Då omställaren står på »Single», erhålles patronvis eld, då den står på »Full auto», automatisk eld.

Säkringsanordningen består bl a av säkerhetsspärren. Då säkerhetsspärren står på »Safe», är vapnet säkrat, då den står på »Fire», är det osäkrat.

III. Stridsmedel.

Bild 110. K-pist m/40.

375 *Slutstycket* har en främre, cylindrisk del med utdragare, tändstift och hane och en bakre, fyrkantig del. Denna är upptill urholkad och har läge för handtagsstycket samt har på sidorna snedställda spår för regelns. Undertill finns spännhak för avtryckarstängningen samt spår och hak för omställarlänken.

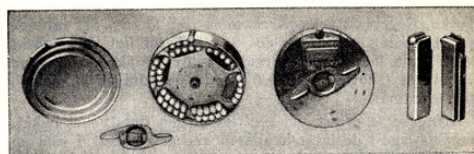
Handtaget har upptill ett grepp, som sticker upp genom hålet i lådtaket. Handtagsstycket är lagrat i slutstycket och har ett snedställt spår för regelns och baktill hål för rekylfjäders.

Regeln är av gul metall och är lagrad i spåren på slutstycket och handtaget, vilka förskjutas inbördes, då regeln höjes eller sänkes.

376 *Kolven* och *förstocken* äro av trä. Kolven fasthålls vid underbeslaget av sin fläns och kolvspärren. Förstocken är fastskruvad på lådan.

377 *Riktmedlen* utgöras av korn på pipan och sikte på lådans bakre del. Siket är ett ramsikte för 50 m (nedfällt) — 550 m.

378 *Stavmagasinet* rymmer 20 skott. Det sätts in underifrån. *Trummagasinet* (bild 111) rymmer 50 skott och består bl a av: trumma med lock och lockfjäders, nyckel, rotor och magasinssjåder. Då magasinet skall fyllas, lossas först lockfjäders genom att den lyftes och vrides, varefter nyckeln och locket tas bort. Patronerna placeras i spiralspåren med kulan uppåt. Början göres i det segment, som är närmast

Lock Nyckel Trumma Trummagasin Stavmagasin

Bild 111. Magasin till k-pist m/40.

öppningen. Då magasinet är fyllt, sättes lock, nyckel och lockfjäders på. Magasinssjåders spänns genom vridning på nyckeln. Därvid höres ett antal knäpp. Nyckeln skall vridas så många knäpp, som står angivet på magasinet. Trummagasinet sätts in från sidan.

Tillbehör äro:

ask för reservdelar med innehåll, *kulsprutepistolrem m/40, livrem* med *väska* för 20-skottsmagasin och *väska* för 50-skottsmagasin, 4 st 20-skottsmagasin och 1 st 50-skottsmagasin. **379**

Funktionering.

Kulsprutepistolens är konstruerad med fast pipa och slutstycksrekyl. **380**

Då vapnet är laddat och klart till avfyring, hållas de rörliga delarna i tillbakafört läge av avtryckarstängningen, vars spännand griper in i slutstyckets spännhak. Handtaget och regeln ligga i sina bakre lägen i slutstycket. Tändstiftet hålles tillbakafört av tändstiftsfjäders. Undre delen av slutstyckets runda del ligger bakom översta patronen i magasinet.

Då avtryckaren drages bakåt, för avtryckarlänken avtryckarstängningen till vågrätt läge. Slutstycket frigöres och föres framåt av rekylfjäders, varvid en patron införes i patronläget och fattas av utdragaren. Då slutstycket når sitt främsta läge, fortsätter handtaget framåt ytterligare ett kort

III. Stridsmedel.

stycke. Regelns styrtappar komma därvid in i det lutande spåret i lådan, så att regeln sänkes. Samtidigt slår hanens nedre ända mot lådan, varvid dess övre ända kastar fram tändstiftet (skottet avlossas), medan handtaget ännu är i rörelse framåt.

Krutgaserna pressa vid skottlossningen slutstycket bakåt. Regelns läge i de lutande spåren verkar emellertid som en utväxlingsanordning, så att handtagets rörelse bakåt blir hastigare än slutstyckets. Dessutom skall regeln pressas uppåt i de lutande spåren. Detta gör, att det i början fordras stor kraft för att pressa slutstycket bakåt. Så snart regelns styrtappar uppnå de långsgående spåren upphör detta motstånd och de rörliga delarna fortsätta bakåt, bromsade endast av rekylfjäders. Det första skedet med stort motstånd varar emellertid så länge, att kulan under tiden hinner lämna mynningen, innan tätningen upphört.

Under första delen av den bakåtgående rörelsen upphör hanens tryck på tändstiftet, varvid detta föres tillbaka av sin fjäder. Under senare delen utdrages och utkastas hylsan. Den bakåtgående rörelsen hejdas av buffertanordningen.

Vid patronvis eld hakas slutstycket ånyo upp i tillbakafört läge av avtryckarstängningen. Vid automatisk eld fortsätter den fram- och återgående rörelsen, så länge avtryckaren hålles intryckt. Då magasinet är tomt, stannar slutstycket i tillbakafört läge.

381 Då *omställaren* står på »Full auto», hålles avtryckarstängningen i vågrätt läge av avtryckarlänken, så länge avtryckaren är tillbakaförd.

Då *omställaren* står på »Single», skjuter omställarlänken upp något ur underbeslaget. Om avtryckaren föres tillbaka, intar avtryckarstängningen vågrätt läge. Då slutstyckets omställarlänk passerar omställarlänken, pressas denna framåt. Den drar då med sig avtryckarlänken, vilken därvid släpper sitt tag under avtryckarstängningen, så att spännanden höjes. Slutstycket upphakas därför ånyo i tillbakafört läge.

382 Då *säkerhetsspärren* står på »Safe», kan spännanden ej föras nedåt, varför avfyring är omöjliggjord. Vapnet kan icke säkras, då slutstycket är framfört (spännanden är då nedpressad av slutstycket).

När magasinet är tomt, föres *slutstycksspärren* av patronföraren till ett sådant läge, att den hindrar avtryckarlänken att påverka avtryckarstängens. Avfyring uteblir alltså, om avtryckaren föres tillbaka.

Isärtagning och sammansättning.

Isärtagning sker på följande sätt.

a) Kontrollera att patronläget är tomt, magasinet borttaget och slutstycket framfört. Ställ säkerhetsspärren på »Fire» och omställaren på »Full auto». Tryck in kolvspärren och tag bort kolven. Lägg vapnet med siktet nedåt.

b) Tryck in underbeslagsspärren och drag ut underbeslaget bakåt. Under senare delen av rörelsen skall avtryckaren hållas tillbakaförd, då annars avtryckarstängens fastnar mot lådans bakre kant.

c) Tryck manöverstängens framåt, så att buffertstängens föres ut ur lådans hål samt tag ut manöverstäng och rekylfjäder. Trycket framåt utföres bäst med en mejsel. Ena handen skall uppfånga delarna, vilka annars kastas ut ur lådan.

d) Håll vapnet rättvänt med ena handen under bakre delen av lådans öppning, så att fingrarna vid behov kunna hjälpa till. Gör handtagsrörelser:

1) bakåt — slutstycket faller ut

2) framåt — regeln faller ut

3) bakåt — handtaget kan tas bort.

e) Dessutom må vid behov utkastaren, utdragaren, hanen, tändstiftet och tändstiftsfjädern tas bort.

Ytterligare isärtagning får endast göras av vapenmekaniker.

Sammansättning sker på följande sätt.

a) Sätt fast utkastaren, utdragaren, hanen, tändstiftet och tändstiftsfjädern.

b) Håll vapnet i ena handen med siktet nedåt.

1) Lägg in handtaget, så att greppet kommer ut genom hålet i lådans tak och så att hålet i handtagsstycket blir vänt bakåt.

2) Håll handtaget framåt och lägg in regeln, så att den med »Up» märkta sidan kommer uppåt, och så att pilen pekar framåt.

3) Håll delarna bakåt och lägg in slutstycket.

4) Håll delarna åter framåt och lägg ned vapnet.

c) För in rekylfjädern i handtagsstyckets hål. Tryck med en mejsel eller kniv in främre delen av fjädern i handtagsstycket. Pressa ytterligare ihop fjädern på manöverstängens främre ända och för in även denna i hålet. För ned manöverstängens på sin plats.

d) Ställ säkerhetsspärren på »Fire» och omställaren på »Full auto». För in lådans spår i underbeslagets fläns och för underbeslaget framåt, tills underbeslagsspärren griper in. Sätt fast kolven.

e) Gör för kontroll mekanismspänning och blindavfyring.

Handhavande och vård av kulsprutepistol m/37-39 (m/37, m/37-39 F), m/39 och m/40.

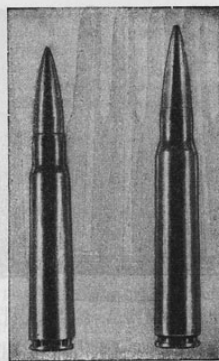
386 För kulsprutepestolens vård användas samma rengöringsverktyg samt rengörings- och rostskyddsmedel som för karbin. Som smörjmedel användes kulspruteolja.

Till kulsprutepistol användas mynningsbleck av cellofan.

387 Bestämmelserna för kulsprutegevärets och pistolens handhavande och vård gälla i tillämpliga delar också kulsprutepestolen.

Rörande vissa risker vid klick, se not 2 till 237.

388 Utlämnade kulsprutepestoler med tillbehör skola förvaras under lås, då de icke användas.

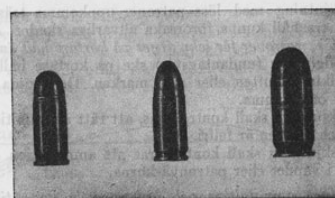
m/39 m/32

Patron	Användas till		
	gevär	kulsprutegevär	kulspruta
m/32 (m/32-39, m/32-40) . . .	m/40	—	m/36
m/39	m/39	m/39	—

Kännetecken på 8 mm patronhylsor:
 m/32: kronstämpel (svensk tillverkning), längd 63 mm, flänsen ej avfasad.
 m/39: ej kronstämpel (utländsk tillverkning), grön ring runt tändhatten, längd 57 mm, flänsen baktill något avfasad.

Bild 113. 8 mm patroner.

393 Ammunition för *pistol* och *kpistol* är av 9 eller 11 mm kaliber (bild 114). Den utgöres av *skarpatroner* och *laddblindpatroner*, som äro försedda med grön kula (äldre partier svärtade) och ha en inpressad rand runt hylsan.

m/07 m/39 m/40

Patroner	Användas till	
	pistol	kulsprutepistol
m/07 (9 mm)	m/07	m/37
m/39 (9 mm)	m/39, m/40	m/37-39, m/37-39 F, m/39
m/40 (11 mm)	—	m/40

Kännetecken på 9 mm patronerna:
 m/07: kula: försedd med rand, spetsen kort och rund.
 hylsa: invikt i kulans rand, fläns med något större diameter än livet, Hylsans längd 20 mm.
 m/39: kula: utan rand, spetsen något utdragen.
 hylsa: ej invikt i någon rand på kulan, fläns med samma diameter som livet. Hylsans längd 19 mm.

Bild 114. Pistolpatroner.

För att undvika olyckshändelser är det av största vikt, 394 att soldaten även i mörker kan skilja mellan olika slag av patroner.

Patronerna få inte tas isär eller ändras på annat sätt.

Patron med lös eller intryckt kula kan föranleda gevärssprängning och får därför icke skjutas.

8 mm patron m/32 (m/32-39, m/32-40) och m/39 kunna inte ersätta varandra, ej heller 9 mm patron m/07 och m/39. Dessa patroner och hylsor få därför icke förväxlas (jämför bild 113 och 114).